

ZEMPLÉN.

Társadalmi heti közlöny.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Óhajtandó-e, hogy protestáns tanintézetek az államnak átadassanak?

[Vége.]

Erkölcsei oldalról tekintvén tanintézetek átadásának szándékát sem jelenünk meg valamely előnyös megvilágításban. Mert nem az állami tanintézetekben elérhetni vélt magas fokozat s többoldalu műveltség az, mely sokakat hajlandóvá teszi tanintézetek átadására, hanem az anyagi előny nevezet alá bujt, áldozattól iszony. Sajnálom, hogy ezt ki kelle mondanom, de nincs másképp. Pedig nagy példák állanak okulásunkra történeti tényekkel illusztrálva.

Mi vezette Rómát a bukáshoz? Kitűnő államintézményei még a mai jogrendszereknek is nagyrészen alapul szolgálnak, szigorú jogfolytonosság s a reformok egyenes keresztülvitele örök időkre fennállhatónak látszottak kijelölni, de ledőlt: — Sallust. de Catil conj. — Namque avaritia fidem probitatemque subvertit: pro his deos negligere et omnia venalia habere edocuit, az az mert a birvágy, az anyagi előny hajhászata hitet és becsületességet kiölt, ezek helyébe a vallástalanságot emelvé s üzérkedés tárgyává tett mindent.

Ily tisztán üzérkedési szempontból indulnak ki azok, kik engedve korunk üzérkedésre hajlandó áramlatának, tanintézetek — az állam részére történendő át vagy át nem adása egyházi életünket legmélyebben érdeklő legfontosb kérdésében, untalan anyagi előnyöket emlegetni geneant dognak nem tartják.

De ha már ennyire jutottunk, én úgy látom, hogy üzleti szempontból is fér még néhány szó ezen geschäfthez.

Ugyanis nem lehetetlen, hogy államoknál is bekövetkezik a fizetési képtelenség. Nem mondom, hogy nálunk is előállhat ezen eset, sőt azon jó hiszemben vagyok, hogy ha a Teremtő folytonosan bőven nyújtja áldását és háboruba nemzetünk nem keveredik, — államhajónk a fekete tenger azon roppant vizein, melyeknek neve államadós-ság, még sok időn át elevecskél. De hátha az ellenkezők történnek?! Azon szomorú esetben a salus publica suprema lex nyomán, a másod és harmadrendű ügyek háttérbe és rendezések boldogabb idők bevárására hagyatván, ki fog a prot. államintézetekről gondoskodni? A tanulmányi alap nem, mert az r. kath. természetű, a protestánsok nem, mert hisz épen azért adták át az államnak iskoláikat, hogy gondoskodják rólok az állam.

Azon családásban se ringassa magát senki, hogy átadatván tanintézetek az államnak s ennek folytán kötelezettségünk, de — a szellem világában is ható nehézség törvénye szerint — befolyásunk is mind kisebb és szűkebb körre szorítokozván, azon eleven érdeklődés, mely minket egyház és iskola körül oly gyakran sorakoztatott, azontul is megmarad bennünk.

Kevéssé ismeri az emberi természetet, ki a hitfelekezeti jellegéből kivetkezett, többé nem saját — hanem az állam befolyása alatt állandó iskoláink irányában részünkről meleg érdeklődésre számít.

Ami nem enyém, az nem érdekel. A protestánsoknak iskoláik körül tett lelkes csoportosulásai, az átadás után nem várható, a gondoskodás megszüntével arányban fogy az érdeklődés is. Tanintézetek három századon át tartott fényes korszaka be fog záródni.

Eklatans — bár elszomorító és lehangoló

bizonyítékot nyújt ezen meggyőződésem igazolására a megyei élet. Hazánk megyéinek új alapon történt berendezése óta hova tűnt el — csak néhány év alatt azon nemesen forrongó szellem, mely megyei életünkben pezsgett, s mely ha olykor a hidegen számító értelem korlátain kívül is vetette néha a lelkesedés hullámain, de ébren tartotta a közügyek iránti lelkesedést, élesztette a haza s ennek alkotmánya iránti szeretetet, s mely épen — mint a Nilus, kicsapásaival termékenyítette meg a honfisziveket.

Mint illető megyém állandó választmányának tagja, alkalmam van e téren tapasztalatokat tennem s honfiai fájdalommal szemlélem, mint ritkulnak soraink, mint fordulnak el s vonulnak vissza a közügyekbeni részvételtől épen legjelesebbjeink, s mint terjeszti ki jéghideg uralmát — az ezelőtt melegen dobogott honfiszivekre — a közöny.

Teljesen és tökéletesen ezen eset fog bekövetkezni tanintézetek irányában is, ha az átadás után, az államnak folyvást növekedő befolyása — minket azokból lassanként kiszorít.

De eltekintve ezen kérdés lehető oldalától, aki a jog és kötelezettség közti viszonyt ismeri, nem fogja tagadhatni, hogy amidőn anyagi előny nyeresévé végett a protestáns erősség egyik oldalát, melyet iskolái képeznek — megnyitjuk a nem prot. államnak, s azon egy nem általunk választott, de sőt az idők folyamában még ultramontán befolyás alá is jutható kormány által kinevezett oly hivatalnoksereg lép be, mely nekünk protestáns érületéről semmi biztosítékot nyújtani nem képes: vajjon találkozik-e oly jóhiszemű jámbor, ki elhiszi azt, hogy bárki is kötelezettséget vállalna el a nélkül, hogy az elvállalt kötelezettség arányában megillető jogát is — egész kiterjedésben gyakorolni ne akarná.

Ezen anyagi előnykeresés okozta Németországban, hogy az állam betolakodván az egyházba, Poroszországban 1808 — 1815. az egyház minden magasb közegeitől megfosztatott; ezen anyagi előny okozta, hogy ugyanott 1825-ig r. kath. tanácsosok ültek a prot. egyház kormányán, ezen anyagi előny okozta, hogy az egyház nyakára 1829-ben pseudo-episcopális alkotmány tolatott; ezen anyagi előny okozta, hogy a rajnamelléki tartományokban a presbyteri alkotmány megsemmisített; ezen anyagi előny okozta, hogy 1845-ben a hitfelekezeti jog beszüntetvén, államhivatalnokok vették kezökbe az egész egyház-iskolai igazgatást, s ugyancsak később az egyház hitvallására való kötelezettség is eltöröltvén, ez által a közönynek és hitelenségnek tág kapu nyitattatott.

Annak a sokat emlegetett anyagi előnynek, ilyen gyümölcsei is vannak. Ezek történeti tények, melyek vajha okulásunkra szolgálnának.

Azonban nem szükség, hogy az állambeavatkozás szülte ily keserű gyümölcsök szedéseért épen külföldre menjünk. Megtaláljuk ezeket — ha jól körületekintünk — hazánk, illetőleg a magyar prot. egyház történetében is. Egyházunk historiájának fáján is, — ki szemet hunyni nem akar — fellelheti ezen gyümölcsöket.

Mi vitte vissza hazánk protestáns főurait a r. kath. egyházba, nem az anyagi előny? Mi volt az, mit a magyar protestánsok keserves századaiban egyházunk erős hitbajnokai visszautasítottak, nem az anyagi előny? És az ezelőtt 20 — 22 évvel az abszolút kormány által felajánlott anyagi előnyt miért utasították vissza derék főpásztoraink?

De szintén hallani vélem az ellenvetést, hogy az akkori és mai állam között nagy a különbség, akkor abszolút, most alkotmányos kormányunk levén.

Nézetem szerint a mostani egyházi jogainkra nézve még veszedelmesebb, illetőleg — aggodalmaim nem a jelen szabadalmi, de a jövő alakulásait nem ismerve, az idők folyamában bekövetkező kormányra vonatkozván, még veszélyesebbé válhatnak.

Ugyanis ha az államnak, az őt mindenesetre megillető föfelügyeleti jogon túl — mely negatív természetű, pozitív beavatkozást engedünk, ez által a jelenlegi kormány által ugyan nem, erről meg vagyok győződve, de — mint fentebb érintém — az idők folyamában a prot. érület s érdeklődés mindinkább fogyván — lehetővé válik, hogy a külsőleg egyházunkhoz tartozó, de a kormány által fizetett s lényegileg államhivatalnokok befolyása által és alatt észrevétlenül, mintegy alkotmányos uton semmisítették meg egyházunk tanintézetek vezetésében is törvénynyel biztosított önkormányzati joga.

A német prot. egyház fentebb kimutatott sebeit tényleg igazolják aggodalmaim, s a mi ott megesett, megtörténhetik nálunk még könnyebben, hol még az auktoritások és befolyások kora virágjában van.

Érezni látszik ezen aggodalmat a magyar és erdélyi egyesült reformált egyház Pesen múlt évben összegyűlt konventje is, amidőn az országos közoktatási tanács javaslata 57. §-ában megnyugvását nem találhatja, annak lényeges és önkormányzatunkkal egyező módosítását kívánja, 3-dik pontját pedig — mely vagyoni viszonyainkban is utat nyithatna az állam beavatkozására, egyenesen kihagyandónak tartja. Pedig kérem megjegyezni, hogy ezen konventen — kevés kivétellel — oly férfiak tanácskoztak taintézetek ügyében, kik a jelenlegi államkormány nézetei iránt engedekeységükről ismeretesek, s kiknek legtöbb nézetében, habár csekélységem is sok részben osztozik s habár jelen tisztelt kormányunk egyéni intentiója ellen semmi kétségem fenn nem forog is, mégis az újabb időkben tapasztalható irányzatban megnyugvásom nem található.

Ugy vagyok ugyanis meggyőződve, hogy senkinek, még az államnak sem szabad az őt megillető jogkörön kívül lépni, mert ha ezen túllép, jogot sért.

A nyílt jogszerűség a legjobb politika, a suum cuique a legigazságosabb. Ugy látszik, hogy az egész középkoron át graszszált s még az újabb aerába is átvult egyház abszolútus helyébe — mivel a szélsőségek gyakran érintkeznek — most és még inkább a jövőben az államok abszolútusmusa akar lépni.

Az állam ezen mindent abszorbeáló abszolútusmusa az, melynek a jövőben kifejlődhető üdvtelen körülményei szerint, tanintézeteket s a kapcsolati viszony folytán egyházunkat is kitevő azok, kik tanintézetek nézve — bizonyos anyagi előnyök végett — az állammal transigálni hajlandóknak mutatkoznak.

Egy csábítólag sőt irigyelhetőleg ragyogó példaadás áll előttünk s e földkerekségének összes protestáns elölte, a szadad skót egyház felépítésében.

Midőn 1843-ban közel 800 gyülekezet mintegy 6000 egyházi hivatalnokkal — szabad skót egyház név alatt kilépett az államegyház földön csuszó alacson kötelékeiből, visszautasította

még az államsegélyt is, s midőn büszkén — mint a barlangjából kijövő oroszlán — a számítás alacsony gőzköréből kilépve, önjereje támaszkodott Istenhez feltekintve, nem tulszárnyalta-e azóta hitemelkedettség és áldozati buzgóság tekintetében minden protestáns testvér-egyházait? Melyik evangéliumi egyház az, melyben a földi nyomorok fölé emelkedni tudó szíveket megszentelő hit, saját hűveinek életében oly üdvösen munkásnak bizonyodnak be, mint ezen földi spekulációkat hátranyodnak be, mint ezen földi spekulációkat hátrahagyott — független egyház hűveiben, kik elemi csapásoknak, társalmi bajoknak és politikai fordulatoknak — hozzánk hasonlólag kitéve, évenként egyházi és iskolai czélokra több mint 170 ezer font sterlinggel áldoznak.

Hova törpülünk mi ezen dicső hittársak mellett, kik egyházunk és tanintézeteink fentartására szükségelt s csakis szűken mért adományainkat is nagy részben, bizonyos kelletlenséggel nyújtunk, mi, kik nem akkor hagyunk fel az önzéletes előhaladással, midőn őseink áldozati nyomorba lépve czélhoz értünk, hanem korunk juste milieu légkörétől inficiálva, midőn el sem fáradva — kimerülünk, hogy bátorkodjunk mi titeket ti dicsőök! hittársainknak nevezni, kik egyik kezűket államsegélyért nyújtjuk, másikkal tanintézeteinket kínáljuk és mégis autonómiát követelünk?!

Nem azon társalmilag tulfinomodott egyénekhez intézem ezen szavakat, kik hazájuknak a nagy világot nevezik, kik szöknek azon társaságból, melyben komoly és alapos műveltségű férfiak egyház és iskoláról cserélnek eszmét, mivelhogy ez nekik un chose fade, s kik semmi irányban elvűség által, lekötve nem érezvén, hajlékony modoruknál fogva magokat az élet minden nuanciban könnyen betalálják, — hanem azokhoz, kiknek kebelében egyház és tanintézeteink jövője iránt még eleven érdeklődés él, s mivel ily férfiakban hiányt nem szenvedünk, nem hiszem, hogy taintézeteink fényes multja saját fiai által behomályosítottassék.

A protestáns és így a magyar prot. egyházunk is nem azért adott lételt s nem azért tartotta fenn az isteni gondviselés, a világ hatalmasaitól gyakran földhöz sújtatván, nem azért kelt fel Anteusként még jobban megerősödvé, hogy most az eddig általa táplált s viszonyosan őt tápláló gyermekei — iskolái idegen földbe áthelyeztetvén, ő maga — az anya, mint a föld alatt gyökereiben ketté metszett fa lassanként elszáradjon.

A protestáns egyháznak gyermekével — iskolájával kebelén magasb régióba kell felszállani, ha e földön missióját — a lelki világosság terjesztését betölteni akarja, mint a föld rögei közt bujkálva, anyagi előnyöket keresgélni.

Vegyétek el tőle tanintézeteit, s ha azokban nem azon szellemben tanítatok, melyet egyházunk geniusza megkíván, már elvettétek, s az egyház romlása — szellemi elfajulása, logikailag be fog következni.

Mert ámbár a prot. egyház az, mely hala-

A „Zemplén” tárczája.

Az ikrek.

— Beszély. —

Irta: Farkas Bertalan.

[Folytatás.]

Az öreg kovácsné Aranka felsikoltása okán a György megjelenését gondolta: és méltán. Sohsem látták még így a legényt. Valami különös történetet vele. De ki tudná azt kitalálni?..

Az anya némi botránkozással nézett fiára. Arankának nem volt bátorsága még egyszer feltekinteni arra, kinek szeméből pár óra előtt az üdvösséget szivta. Bálintnak most volt igazán oka a gunyos mosolygásra: düh, káröröm, megvetés, féltékenység lángoltak szemeiben, csak úgy szikráztak azok hol a közelgő György, hol a mellette remegő Aranka felé.

A vulkán kitörő félben volt. —

György némán foglalt helyet Aranka mellett s szeliden fokta meg annak kezét. Sohasem tette még ezt. Eszénél volt: csak zavart tekintete árulta el, hogy nincs rendes állapotjában.

Bálint durván rántotta fel helyéről Arankát, azután dühösen kiáltott testvérjére:

dási elvénél fogva a szintén folyvást haladó államokkal lépést tartva, benne minden haladó állam leghűbb szövetségét tisztelheti: mégis valamint az államnak meg van saját eszméje, mely szerint czélja felé törekszik, épenugy meg van ezen saját eszméje az egyháznak is. Nem valósíthatja meg pedig ezen eszméjét, hanem csak iskoláiban. Miért van az, hogy velünk teljesen egy műveltségi niveau-n álló nem protestáns honfitársaink, a leg-egyszerűbb ügyekben is teljesen eltérő felfogást tanusítanak gyakran, mint tanusítunk mi? Azért, mert mindenkiben azon érzület nyilvánul s minden dolog oly szempont alatt fogatik fel és ítéltetik meg, aminő érzület és szempont alatt az iskola reagjuk hatott.

Ezért kell nekünk nem állam-, hanem prot. tanintézet.

M. T.

A földművelés, ipar és kereskedelemügyi min. minisztérium f. évi október hó 1-én 16967. sz. a. Moson, Sopron, Győr, Komárom, Fehér, Vas, Zala, Somogy, Tolna Baranya, Pest, Esztergom és Pozsonymegyéknek, Budapest, Esztergom, Győr, Kismárton, Komárom, Köszeg, Nagyszombat, Pécs, Pozsony, Ruszth, Sopron, Székesfehérvár és Szentgyörgy városokhoz menesztett rendeletének másolata.

Miután a Zalamegye területén legújabbán kiűtött keleti marhavész, daczára a rögtön alkalmazott szigorú intézkedéseknek mindinkább terjed és tarthatni attól, hogy a Drávamentén már huzamos idő óta felállított katonai vészőrség ellenére is Horvátországból folytonosan történő csempészetek következtében hazánk többi megyéjébe is behurczoltatik; ezen fontos oknál fogva kényszerítve látom magamat, folyó évi 16020. számú körintézővényem kapcsán pótlólag ezennel elrendelni: hogy az ország dunántúli részében nevezetesen Moson, Sopron, Győr, Komárom, Fehér, Vas, Zala, Somogy Tolna, Baranya, Pest, Esztergom és Pozsonymegyék területén a kérődző állatoknak egyik községből a másikba vagy bárhova való lábón hajtása további rendeletemig rögtön beszüntettesék. Vágómarha vasuton, — kivéve a Zalamegye területén fekvő és Komáromtól Csáktornyáig bezárólag terjedő, vagy a vész netaláni terjedésével a vészkerületekbe eső állomásokat — az előirt övrendszabályok szigorú megtartása mellett jövőre is szállítható.

Felhivom ennél fogva a ^{megye} ^{város} községét, hogy ezen intézkedéséről a hatósága területén működő állategészségügyi szemlélő bizottságot, valamint a községét mihez tartás végett azonnal és a legkiterjedtebb módon értesítse.

Minthogy pedig a csempészetek megakadályozása és a vész terjedésének meggátlása egyedül a marhalétszám felvétele és nyilvántartása illetőleg a marha nyilvántartó könyvek vagy lajstromok behozatala által érthetik el legbiztosabban, a fel-

— Ha leitted magad: menj és feküdj le...

Mint a tigris, ugrott fel György. Abban a pillanatban kijózanodott. Bálint kíméletlen szavai által azt a fájdalmat érezte sértve, mely keblét dulta, amely ma oda menni kényszeríté — ahol sohsem volt: a korcsnába. Pedig az a fájdalom — szent volt...

— Bálint! — szolt, indulatát lehetőleg fékezve — régóta tudom, mi élesztgeti kebledben a gyűlöletet irántam. Ne kívánd testvér, hogy azt kimondjam; tudod te magad is.

Azután anyjához fordult.

— Anyám — folytatá — két testvérből ellenség készülni. Ne kérdezd okát. Én kötelességemnek tartom kitérni. Anyám, én elhagyom a házat, hol oly sok édes órát töltöttem.

Az öreg kovácsné fájdalmasan kiáltott fel:

— Fiam, édes fiam! az Isten szent szerelmeért, hát mi történt közöttetek? Oh szóljatok: adjatok felvilágosítást; ne keserítsétek meg öreg napjaimat...

Az öreg asszony kimerülten esett vissza székre.

A mi ennek előtte Bálint és György között történt, mind azt anyjok előtt nagyrészt eltitkolták. Az öreg nőt most igen váratlanul lepte meg György föllépése.

— Legyen nyugodt anyám! vette át a szót Bálint. Tudok én annyit keresni, hogy az „urfi” nélkül is megélhetünk. Úgy se sokat nyomott eddig se a latba.

vétel pedig csakis beistálózás közben vihető végbe pontosan, ennek következtében utasítom a ^{megye} ^{város} községét, miszerint törvényhatósága egész területén — az összeírás tartalmára — a beistálózást azonnal elrendelvé, minden egyes községben (városban) a marhalétszámot a községelőjárósága által udvaronkint és ivar szerint (bika, tehén, ökör, tinó, üsző, borju) (egy éven alul) vétesse fel, s ezen felvételi lajstromot 3 példányban elkészítve, s az előjáróság által aláírva és a községi pécsettellel ellátva egyikét hozzám terjessze fel, másikát a községe tartsa vissza, a harmadikat pedig nyilvántartás végett a község előjáróságánál hagyja meg.

A létszám felvételénél minden egyes darab marha után a járlat (marhalevél) is bekövetelendő, s ezekről két példányban lajstrom készítenendő, melyek egyike a községnél marad, a másik példány ellenben a közigazgatási tisztviselőnek kézbesítendő. A járlatok a községi előjáróságná hűgyandók, a netán szükséges kezelés tekintetéből.

A marhalétszám felvételére s a marhalevelek lajstromozására a kihirdetés napjától számítva tíz nap engedtetik, melynek elteltével az ellenőri vizsgálat a ^{megye} ^{város} községe részéről kiküldendő valamely tisztviselő által megkezdhető, s az első összeírás alkalmával netalán elkövetett hibák kiigazítandók.

Vészes kerületekben a marhalétszám felvétele illetőleg megvizsgálása állatorvosok által teljesítendő, mely alkalommal az állatkegészségi állapota is kipuhatólandó, s a netán előforduló betegség minősége megállapítandó.

Ez alkalommal figyelmeztetem a ^{megye} ^{város} községét arra is, hogy a kérődző állatoknak és azok nyersterményeinek Slavóniából (Posega, Verőcze, Szerém) folyó évi 5410. szám alatt kiadott körintézővényemben megengedett vasuton való szállítását illetőleg lábón behajtását újból betiltottam, s erről a horvát-slavon kormányt egyidejűleg értesítettem. Horvát-Slavonországból e tilalom daczára bár mi uton módon Magyarország területére hozott marha, az 1874. évi XX. t. cz. szerint elkoboztatik, s az ilyen marhának felfedezője darabonként 10 frttal jutalmaztatik.

Vége megjegyzem, hogy vészes községekben illetőleg kerületekben a rongyszedés vagy annak onnan tovább szállítása szigoruan betiltandó.

Jelen körrendeletemben foglaltak értelmében tett intézkedéseiről szóló kimerítő jelentését mielőbb elvárom. A miniszter helyett Havas Sándor s. k., h. államtitkár.

KÜLÖNFÉLÉK.

* Baleset. Valóban már nem tudjuk, hogy miként kezdjük a támadást azon szembeszökő rendtelenség ellen, melylyel mindenfelé találkozunk, ha utcáinkon széttekintünk. Bajos volna visszaemlékeznünk: hányszor vetettük már szemére a hatóságnak, hogy mennyire a neveltségesség idét-

— Bálint — ordított fel György — bármint szememre vethetsz; de ha hanyagsággal vádolsz: verjen meg az Isten, ha elfogom azt szenvedni.

A legény reszketett dühében, s egy lépést tett Bálint felé.

Aranka sikoltva veté magát közéjük s térdeire ereszkedve, kezeit összekulcsolva, könyörgő hangon tördelé, hol Bálint, hol György felé fordulva:

— Megálljatok, testvérek, kik nekem is testvéreim vagytok! Két hónapja élek közöttetek; ez által testvérekké lettem. De engedjétek meg: hogy én hagyjam el a házat; én hoztam be ide s vettem el a gyűlölet magvát. Isten látja lelkem, nem akartam azt tenni. Tudom én azt, hogy ha eltávozom: a békesség is visszazáll e hajlékba. Igen! igen! én megyek el, György itthon marad, hiszen mindennak csak én vagyok az oka... Engedjétek meg szegény Arankának;

Az öreg kovácsné e szavak jelentőségét nem volt képes felfogni. Három szívbe kellett volna belátnia, hogy azokat felfoghassa.

A két testvér közösen emelte fel a térdelő leányt. Ugy látszott, hogy kissé még Bálint is meglett hatva, így szólott Arankához:

— Én kértelek, hogy jöjj házunkhoz s most is én mondom, hogy nem fogsz eltávozni.

— Akkor... akkor — rebege a nő — ne engedd Györgyöt sem el távozni.

Ó mily nagy erejébe került ezt kimondani!.. Bálint felsziszeggett, mintha kigyó csipte volna meg.

len sőt nem rányos intézke oldalon körüllyek a legtöbbtal érintetnéne datnának, hóna h a r o z o t t fiakker lovak ülv e, por és rüséges (?) kis aztán el van e hogy a fiakker mán akár nap ten a de Riv jöttek hazafe csak a Major és a kocsi fe leg fényes e világa melle fordulás iolytá sérülést szenvedésvesélyesen milyen hangbó S z e m e körözés alatt háznál nejeve beváltásával t tek üldözöbe. ságuk, a nagy Egy u j ségekben alka utcán örültsé a rendőrség a ban másnap r látták, melyet rohamosabb p bonczolás : ég ságnak.

* Tíz szerencsi járá ujhelyi törvén rablás, részint hamisítás mia Ezen bünténye emlitjük a kö Barát István tiszatöltési ör János a Tisza azokat azon k támadták meg számos a hely a háztól egy kásokat meg mentek. Ekkó sétek agyon juhászokat el közben részint ütésekkel ag és Sós János. (17—18) éve támadván, a (éves) pénzét raszky István temberben t. megszült gy anyja is bünr azért fogatot rendbeli vált aláírások har * Elg tájban Rätz rázdája előtt nyes öltözeti

György lyikkel Aran adta. Egy p fogják soha e ezt gondoltá dült meg C hangzása vol taszitva el A hagyta a szó Mindny Bálint i Arankához s sugá fülébe: Aranka — Ner — Sze Bálint kaczagni. Aranka — Any fordulva — Összeadjuk é A rut fe állt s ismét — Ele Aranka Bálint el. Pedig ez végtelenül sz

len sőt nem mondunk sokat, ha azt mondjuk, botrányos intézkedés az: miszerint az utcák mindkét oldalán körülrámáztatnak kavicsprizmákkal, a melyek a legtöbbször — anélkül, hogy emberi kéz által érintetnének s az utcán észszerűen széthordatnának, hónapokig tespednek gyűlésileg meghatározott helyeiken mindaddig, míg csak a fiakker lovak által széttaposva, a kofák által leülve, por és sár által megacézolozva a gyönyörűsége(s?) kis dombokká nem formálódnak. Ekkor aztán el van érve a cél, el különösen arra nézve, hogy a fiakker az embert egy ilyen holt prizmán akár nappal is kifordítsa. Így járt a múlt héten a de Rivó család. Estve fél hét óra tájban jöttek hazafele a szőlőből, s a fiakker kocsis ugyancsak a Major cukrárszája előtt egy kórakásra felhajt és a kocsit felfordítja (mi a még ilyen időtáiban a legfényesebben sötétlő utcai lámpák világa mellett könnyen is megtörténhetett). A kifordulás folytán a kocsiban üttek kisebb nagyobb sérülést szenvedtek, és csak szerencse, hogy nem életveszélyesen. — Valóban már nem tudjuk, hogy milyen hangból kezdjük!

Szemes Károly városi csendbiztos egy körözés alatt levő csalót fogott el az itteni indóházán nevével együtt. Az illetők hamis aranyok beváltásával üttek mesterségüket, s e miatt vétettek üldözöbe. A jó madarak tegnap illetékes bíróságuk, a nagyvárad kir. törvényszek elé kísértettek.

Egy új helyi illetőségű s a szőlőskői hegysekben alkalmazott szőlőpásztort tegnapelőtt az utcán örültségi rohamok vettek elő, minek folytán a rendőrség által letartóztatott, azonban szobájában másnap reggelre nadrágszíjain főlakasztva találták, melyet maga hajtott végre bizonyosan egyik rohamosabb percében megzavarodásának. Hullája bonczolás végett átadatott az illető politikai hatóságának.

Tizenhárom bűnöst kísérték be a szerencsi járásbírószékbe egyszerűen f. hó 15-én az új helyi törvényszék fogházába, kik részint betörés, rablás, részint gyilkossági bűntények, részint váltóhamisítás miatt várják magokra a törvény szigorját. Ezen bűntények közül, mint nevezetesebbeket megemlíti a következők: Szeptember 29-én estve Barát István és Juhász András juhászok Szabó János tisztelői ör lakására mentek. Kis idő múlva Szabó János a Tisza mellett dolgozó napszamosokhoz futva, azokat azon kijelentés mellett, hogy házáat rablók támadták meg — segélyre szólította, s 16 napszamos a helyszínre sietett. A két juhász már ekkor a háztól egynehány lépésnyire állott, s midőn a munkásokat meglátták, (nem tudni mi okból) hozzájok mentek. Ekkor Szabó János azon felkiáltásra: „Üs-sétek agyon az én kontámra“ — a munkások a juhászokat elkezdtek ütni, s azokat menekülésök közben részint baltavágásokkal, részint másnemű ütésekkel agyonverték. A főbűnösök: Szabó János és Sós János. — Szeptember 24-én éjjel 3 suhanz (17—18) évesek) Tallya és Mád között 3 nőt meg-támadván, a legidősebbet megfertőztetése után (54 éves) pénzétől is megfosztották. A főbűnös Nap-raszky István 17 éves tállyai fiú. Ugyancsak szeptemberben t.-luczi illetőségű Mészáros Julcsa leány megszült gyermekét a Tiszába fojtotta. Hihetőleg anyja is bűnrészes. — Stenczel Gusztáv tállyai kovács azért fogatott el, mert a takarékpénztárakhoz több rendbeli váltókat nyújtott be, melyeken a jótálló aláírások hamisak voltak.

* Elgázolás. Vasárnap mintegy 12 óra tájban Rátz Bertalan saját kocsiján a Maier cukrárszája előtt haladt el. Az ut közepén egy szegényes öltözötű paraszt ember bandukolt s a kocsis

György egy szorítást érzett azon a kezén, amelyikkel Aranka kezét tartotta. A kézsorítást visszaadta. Egy parányi zálog volt ez arra, hogy nem fogják soha egymást elhagyni. Meglehet, mindketten ezt gondolták. De a másik pillanatban e szó csendült meg György füleiben: „mama“ (oly rémes hangzása volt e szónak), s nem a legkíméletesebben taszítva el Aranka kezét, jó éjszakát mondott s elhagyta a szobát.

Mindnyájan meglepetve néztek utána. Bálint még mindig sziszegett, azután odahajlott Arankához s amit eddig soha nem kérdezett, ez sugá fülébe: — Szereted Györgyöt?

Aranka megrettent. Bálint folytatá: — Nem mered megmondani?... — Szeretem — rebegte a nő.

Bálint felkaczagott. Olyan borzasztóan tudott kacagni.

Aranka a vért megfagyni érezte ereiben. — Anyám — szólt Bálint az öreg nőhöz fordulva — hallotad, hogy Aranka Györgyöt szereti? Összeadjuk őket.

A rut feli megint kacagott. Majd hirtelen megállt s ismét oda hajolva Arankához ezt sugá: — Eleméreddel mit fogsz csinálni? — Aranka felsikoltott.

Bálint egy-egy szurást adni sohasem felede el. Pedig ez a kegyetlen rut férfi, szives olvasóm! végtelenül szeretett.

[Folytatása köv.]

csak akkor kiáltott rá, midőn már legfeljebb 10 lépésre volt tőle a kocsis. Az ember, szemek látára olyan forma mozdulatot tett, mintha ki akarna térni, sőt ezt meg is kísérelte; de hihetőleg ittas állapotja következtében ismét a már alig két lépésre levő lovak elé botlott, s bár a kocsis újra reá kiáltott — többé nem volt képes a veszélyt kikerülni; a rud hátba ütötte, ennek folytán elesett, a lovak közé került s mint kivehető volt, a kerék feje ment keresztül. A szerencsétlen veszélyes sérüléseket szenvedhetett; mindamellett hihető, hogy meg fog élni.

* Tűz volt a múlt szombaton a nagy hid utcában s a „Nyul“ korcsma szomszédságában egy ház égett meg.

* A sárospataki tanuló ifjuság egy, a korszemlehez mért, életrevaló eszmét pendített meg legközelebb: ez egy rendszeres torna-egylet felállítása, létesítése. Az eszme keresztülvitelére a legelső lépés az által lett megtéve, hogy mintegy 150 ifju kezét fogva aláírás útján igyekezett megvetni az alapot. A kezdeményezés nehézségeivel megküzdni — mint halljuk — Kun Pál, ottani tanár vállalkozott: ő viszi a zászlót s ő hívta össze az ifjuságot az ügy érdekében tanácskozára. Halljuk továbbá, hogy a nézetek pro et contra nyilvánulnak; holott pedig nagyon óhajtott volna, hogy minden ilyen szükséges intézmények — bár anyagi áldozatokkal is — létesítenének, s reméljük is, hogy az ifjuság az ügy érdekében minden lehetségest el fog követni.

Országos újságírói egyesület címen Lukács Ödön, a „Szabolcs“ szerkesztője lapja utóbbi számában a hazai hírlapírók társulatát indítványozza, s az alakuló gyűléseket Debreczenben indítványozza megtartatni.

Előleges színi jelentés. Teljes tisztelettel értesitem S.-a.-Ujhely városa n. é. közönségét: miszerint jól szervezett dráma, népszínmű és operette társulatommal f. hó 21-én megérkezem s előadásom sorozatát f. hó 24-én megnyitandom, mely előadásban társulatomat mind a dráma és vígjáték, mind az operette terén befogom mutatni a következő darabokban: u. m. A szigetvári hősök esküje. Dráma 1 felvonásban Jókaitól, nagy képlettel. Ezt követi: A liget leánya. Két felvonásban. Zenéjét írta Soupe. A teli időny alatt lesz szerencsem a n. é. közönségnek a következő új és régebbi színműveket és operetteket bemutatni: u. m. „A csók“ 100 arany pályadíj nyert vígjáték Dóczi-tól. „Szentiváni éji álom“ Schakespearétól. „Nem jó a tüzzel játszani“, „A nők orvosa“, „Claud felesége“, „Dumától“, „Aesopus“, „Ripacsos Pisisa dolmány“, „Székelyföldön“, „Fertálymagnások“, „Krakkói barátok“, „Rákositól“, „Jó falusiak“, „Jó barátok“, „Utolsó levél“, „Csapodár“, „Sardoutól“, „Lecouvreur Adrienne“, „Frou frou“, „Nyomorultak“, „Lowoodi árva“, „Párisi szegények“, „Evangelium“, „Fény árnyai“, „Bettyár kendője“, (Színművek). „Háromcsőrű kacsa“, „Trapezanti hercegnő“, „Száz szűz“, „Petaud király udvara“, „Geroisteini hercegnő“, „Kék szakál“, „Szép Helen“, „Orpheus az alvilágban“, „Matrózok a fedélzeten“, „Varázs fátyol“, „Varázs hegedű“, „Elyzondói leány“, „Fortunis bájdal“, „Szerelmi varázsital“, „Mekki basa“, stb. jeles operetteket. Szorgalmunk által oda fogunk törekedni, hogy a n. é. közönség kegyes pártfogását és megelégedését kiérdemeljük, miért is egész tisztelettel ajánlom magamat és társulatomat hazafias pártfogásukba. S.-a.-Ujhely, 1874. évi október 20-án. Alázatos szolgáljuk: Aranyossy Gyula színiigazgató.

Legújabb fotografiám.

[Folytatás.]

Rettenetes szerencsése ami szeretetre méltó Nagytömlődy bátyurunknak, hogy valamiképpen nem Amerikában született: ott irgalmatlanul besorozták volna a „kövérek“ egyletébe. Pedig azok a „kövérek“ veszedelmes emberek! Nagytömlődy bátyánk sehogysem pászolt volna közéjük; hiszen ő maga a megtestesült birka-szelidség. Vízet se tudna zavarni: az igaz, hogy ezt nézni se szereti. Békának való liquidum az: ezt tartja Nagytömlődy bátyánk. Egy fajta víz exisztál csak, amire Nagytömlődy bátyánk is mosolyogva tekint: — a „Barfelder“. Hanem azért ezt is nyakon szokta önteni — borral; mert ez utóbbi iránt oly nagy előszeretettel viseltetik, hogy rossz máju emberek e miatt még azt is rászeregetnek fogni ami kedves bátyánkra: hogy hát őt annak idejében víz helyett borral öntötték nyakon, alias: keresztelve meg valamelyik nagyhasu beruggott patriarcha. S így örökölte ő mind a terjedelmes periferiát, mind az isteni nektár iránti rendkívüli sympathiát; változtassa bár azt át t. i. a uektárt, nem mindennapi kiállításu restaurateur Pudding ur akár vízzel keresztelt czankóvá is — még akkor is jó a!

De hát hogy a ménkübe is ne volna jó! Az ember arcán olyan bazsarózsaforma pirosság virít ettől. Meg aztán azt mondja az „Álmo.könyv“, hogy aki jól iszik: az jól alszik; aki jól alszik: az nem vétkezik; aki nem vétkezik: az a menyországba

* Aranyossy Gyula szintársulata — mint a fentebbi színi jelentésből olvashatják olvasóink — szombaton kezd meg az előadások sorozatát. A program s az előtűnik ismeretes reportoir e társulatot illetőleg a legszebb reményekre jogosít fel, s azt hisszük, nem fogunk fellegvárakat igérni, ha e társulatot előre is melegen ajánljuk a közönség jóakarataiba s figyelmébe.

Felelős szerkesztő és kiadótlajdonos:

BORÚTH ELEMÉR.

Nyilt-tér.

— E rovatban közöltötkért a beküldők felelősek. —

Árverés. A gálszécsi kir. járásbírószék részéről közhírré tétetik, miszerint Zsulavszky Endre mint gróf Andrassy Gyula terebesi uradalmi tisztartójának kérelme folytán 2000 köböl árpa a nevezett uradalomhoz tartozó goroncsi pusztán, f. évi októberhó 29-én d. u. 3 órákor önkéntes árverésen készpénz fizetés mellett elfog adatni. hová a venni szándékozók meghívatnak.

Kelt Gálszécsen, a kir. járásbírószéknél 1874. október 17-én.

Urbán István,
kir. aljbíró.

Árverés. A nagyméltóságú gróf Andrassy Gyula ur tőke-terebesi tisztartósága által ezennel közhírré tétetik, miszerint fent nevezett uradalom tenyészetéből 18 db. hollandi fajú tehén, f. é. novemberhó 9-én eggeli 9 órákor fog a helyben tartandó nyilvános árverés útján eladatni

Kelt Tőke-Terebesen, 1874. október 15-én.

Az uradalmi tisztartóság,

Bérbeadás. A méltóságos szepesi püspökség és káptalan közös tulajdonához tartozó és O.-Liszka városában gyakorlandó italmérés uri joga 1875-ik év január 1-ső napjától 1877-ik év december végéig számítandó 3 évre f. év november 9-én Liszka városában megtartandó nyilvános árverés útján haszonbérbe fog adatni, miről a bérleti szándékozók azzal értesíttetnek: hogy az árverési feltételek a liszka uradalmi tisztartóságnál megtekinthetők.

Haszonbérbeadás. Ung megyében kebelzett, Ungvártól 2 órány, a nagy mihályi vasuti állomástól egy órány távolságra fekvő, Kis és Nagy-Szeretva határában létező: nagy urasági lak, gazdasági és zsellér épületekkel, terjedelmes gümölcsös kertekkel, s a Laborczon levő vízi malommal ellátott, nagyobb kiterjedésű szántóföldek, rét és legelőkből álló urasági birtok az összes kir. kisebb haszonvételekkel együtt 1875-ik évi május 1-től számítandó több évekre bérbe adandó.

Bővebb értesítést ad Molnár István tulajdonos cs. kir. nyug. kapitán Kis-Szeretván u. p. Butka, Ungvárt Bojki Béla ügyvéd, Nagy-Mihályban Polányi Géza ügyvéd.

Kelt Kis-Szeretván, 1874. évi októberhó 5-én.

Molnár István,

nyug. cs. k. kapitány.

Értesítés. Alolított tulajdonára adja a nagy érdemű közönségnek, hogy építészeti irodáját folyó év októberhó első napjától Nagy-Mihályban ungvári

jut; tehát aki jól iszik: az a menyországba jut. Tessék megzafolni, hogy ez nem a legkorrektebb logika. Nemde könnyen be lett bizonyítva, hogy Nagytömlődy bátyánk a menyországba fog jutni? De sz. Bonifácra! meg is érdemi. Áldott jó lánytermészetű ember. Még a légynek se tudna véteni. Ha egy ily pajzán kis állat az etiquette szabályaira nem sokat hederítve, Nagytömlődy bátyánk rózsapiros czifferblattjára merészel egészen „ohne zsenirung“ ülepedni: ami kedves bátyánk az orczája helyett még ilyenkor is inkább a czizma szárára szokott ütni. Mert hát megjegyzendő, hogy neki csizmája van; a kamaslit csak a mások lábán ismeri. Ellensége a ougyogónak; a némének — nem igen! Nem tud ő senkire se haragudni. Egy eset van csak, amidőn rettenetesen szokott haragudni s ilyenkor hangosan is nyilvánítja haragját és ezen időpont, mikor — alszik. Ilyenkor valóságos égiháboru, villámlás viharos orkán észlelhető körülete. No igen kérem szépen! nincs ezen mit megátkozni: Nagytömlődy bátyánk irgalmatlanul szokott — hortyogni.

Napal azért igen szivesen elmulathatunk ő mellette. Olykor-olykor egy jó viczcet, egy jó anekdotát is megereszt. mikkor megevettet a pukadást. Hanem éjjel ne merészelj közelébe kerülni; mert könnyen légbe röphetne azzal a — hortyogással... Magasról pedig az ember nagyot esik. E kis gyöngesége mellett azonban sokau szeretik Nagytömlődy bátyurunkat. Én is szeretem.

F. Bertalan.

utca Gáspári-féle házban megnyitotta, a midőn ajánlja magát mindennemű magas, mű és vízépítészeti tervezetek készítésére és ezeknek kivételére, Egyszersmind vállalkozik a fönnbéli szakbavágó téren fölvételeket és becsléseket teljesíteni, helyben és vidéken.

Droszt Ede, polgári építész-mérnök

Alulírott földbirtokrai kölcsönök közvetítésével biztatván meg, — midőn ezt a t. sz. földbirtokosoknak figyelmébe ajánlja, — egyúttal a kölcsönt igénybe vevőknek becses tudomásukra hozza, hogy a kölcsön-tőke 32 évi alatt 7% százalékos visszafizetésével végképpen vonatkozó okmányokon kívül semmi költséget fedezni nem kötelesek, a mérsékelt közvetítési díjt is csak a kölcsön megkapása után tartoznak fizetni.

Ajánlván a kölcsönnek gyors kieszközölését, a földbirtokosok becses megbízatását tisztelettel kéri. Schön József, S.-a.-Ujhelyben.

Első magyar-gácsországi vasut. Van szerencsénk tudatni, hogy iródánk f. hó 16-ától fogva az első általános hivatalnoki egylet házában IX. Kolin utca 15. és 17. szám alatt létezni fognak. Bécs, 1874. október 9-én.

Az üzleti igazgatóság.

4423. T. k. számhoz. 1872.

Arverés. A sátoralja-ujhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik: hogy Braunfeld L. kassai lakos felperesnek 84 frt. 40 kr. tőke s jár. álló követelésének kielégítése végett a s.-a.-ujhelyi 1492. sz. tjkönyvben felvett (8516. 8517.) hr. sz. a. szőlőből Rachlovics József alperes tulajdonát képező fele része 200 frtnyi becsértékben 1874. évi novemberhó 18-ik napján d. e. 9 óraker mint első, 1874. évi decemberhó 18-ik napján d. e. 9 óraker mint második árverési határidőben Sátoralja-Ujhely községe házában a legtöbbet ígérőnek bírói árverés útján eladatni fog; miről a venni szándékozók azzal értesítettek, hogy az árverés az első határidőben csak a fent kitett becsáron felül, s másodikban becsáron alul is megtartatik, s hogy

banatpénzül a becsár 10%-a teendő le, s hogy a többi árverési feltételek a telekkönyvi irodában s a végrehajtással megbízott Ujfalusy Endre bírósági végrehajtónál megtekinthetők.

Egyszersmind pedig azon jelzálogos hitelezők, kik nem ezen telekkönyvi hatóság székhelyén vagy annak közelében laknak, felszólíttatnak, miszerint a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltetésük végett a hatóság székhelyén megbízottat rendeljenek, s annak nevét s lakását az eladási jelentések be, mivel ellenkező esetben a hivatalból kinevezett gondnok által fognak képviseltetni; végül a ptr. 433. és 466. §-hoz képest felhivatnak mindazok, kik a felfoglalt javak iránt tulajdoni vagy más igény avagy elsőbbségi jogot érvényesíthetnek vélnék, hogy igénykereseteiket ezen hirdetés közzétételének utolsó napjától számítandó 15 nap alatt nyújtsák be, mivel különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolván, igénylők egyedül a vételár teljeslegére fognak utasíttatni.

Kelt S.-a.-Ujhelyt, 1874. évi szept. 10.

Évva András, törvényszéki elnök.

Előfizet. Egész évre. Félévre. Negyedévre. Bérmentes csak ismeretfogadás. A kéziratok visszatérnek. A nyílt-tér három hasábról sor díj.

Paste

Paste korszakot a szőr, s ezen volt meit bővített ki. Tudt ezen nagy meg nem je Gyako közil is esz czia borasz in e leg ito napvilágot. Azt h nem fölsle rászaink, k Megje vizsgálódás dem, tekint lyek a szak — s nehog ismétléseke ran előford Paste függelékke ugyan ezen Ezen sebb, amu mely az el letelt, a gy A Itt n jelezendő. 1. A növények tatnak. 2. A hatása a b szükséges és vünl a 3. A nyel sokka ben: a bo 4. A melegítés minősége zőleg javu Az e ösmerteter zák. Ezen eczet vi nek jel szes fo Ezen közé tarto átmérője l ternek — Az e derma v az előbbim A b rodik, az ha a borh

M E N E T R E N D a magyar-északkeleti és magyar-gácsországi vasut vonalain.

Table with multiple columns listing train routes, stations, and departure/arrival times. Includes sections for Szerecsenről M-Sziget felé, Debrecenből Királyháza felé, Kaszáról Sátoralja Ujhely felé, and Nyiregyháza felé.